

Sagen. Det, som jeg navnlig vil indvænde imod dette Dissensvotum, som jeg saa ofte idag har nævnt, er det, at det ikke med tilstrækkelig Klarhed sondrer inellem to forskellige Opfattelser, som der absolut maa sondres inellem, fordi det er af den allerførste Betydning med Hensyn til Bedømmelsen af hele Sagen og med Hensyn til dens Konsekventer, om man tager den ene eller den anden. Naar man følger Anden, Ranken i det dissentierende Votum, saa er der to Muligheder for Forstaaelsen af den ærede Forsatters Røst; men disse Muligheder ere sammenblandede i selve Votumet paa en saadan Maade, at man ikke ser, hvad det egentlig er, der har foretværet ham som det Principale, som det, der burde gennemføres principielt. Men det er aldeles nødvendigt, at det maa komme til Klarhed heri; thi, som sagt, deraf afhænger fuldstændig Bedømmelsen af Votumet og de Indvendinger, der maa gjøres sig gjældende imod det. Der kan nemlig, naar man vil tilstede en Appel, som strækker sig ud over Bevispørgsmaalet, uaagtet man lægger Vægt paa at gennemføre Umiddelbarhedsprincippet i Proceduren i 1ste Instans, tænkes to Muligheder, der, som jeg bemærkede før, maa holdes nøie ude fra hinanden. Man kan sige: Ja, Beviset skal prøves for Høiesteret ogsaa, men for at vi ikke skulle komme i Strid med Umiddelbarhedsprincipets Fordringer, saa skal det være en fuldkommen ny Bevisforhandling, der skal foregaa for Høiesteret, saa skal Forholdet mellem Landretsproceduren og Høiesteretsproceduren, være ganske den samme, som det efter Proceskommissionens Udcast er mellem Underrettens og Landsrettens Procedure. Principet skal altsaa være, at, naar Landsretsdommen indantes for Høiesteret i sin Helhed, saa er den og hele Proceduren for Landsretten i Virkeligheden kasseret, og saa skulle alle Vidner, Synsmænd og Parterne selv spørges paany for Høiesteret. Fra denne Regel kan der ikke gives andre Undtagelser end dem, som overhovedet indrømmer ogsaa i første Instans fra Umiddelbarhedsprincippet. Det er den ene Opfattelse. — Den anden Opfattelse, som er mulig, er den, at man siger: Nei, det vil dog være altfor vidtgaående. Man skal vel underkaste Bevispørgsmaalet Høiesterets Afgjørelse, og man skal heller ikke ubeløkke Umiddelbarhedsprincippet for Høiesteret, forsaavidt som der ikke skal være Noget i Veien for, at man kan spørge nye Vidner for Høiesteret, og ogsaa undtagelsesvis kan kalde de samme Vidner, dersom man anser det for magtpaaliggende, at man afhører dem igjen. Men Forhandlingen skal dog foregaa paa Grundlag af det Bevismateriale, som er tilveiebragt i Landsretten. Det er den anden Mulighed, og det er en hel anden Ting end den første. Disse to Ting maa paa ingen Maade sammenblandes; thi saa bliver der fuldstændig Konfusion. Mod den første Maade at tage Sa-

gen paa kan man ikke anføre, at den kommer i Strid med Umiddelbarhedsprincippet. Man kan ikke anføre, at den fører til en Mundtligheden dræbende Protokollation ved Landsretten, og man kan overhovedet ikke anføre hele denne Række af Argumenter mod den. Men mod den kan man derimod fremføre en hel anden Række af Betragtninger. Det maa erkendes, at ved denne Fremgangsmaade kommer man ikke i Strid med Umiddelbarhedsprincippet; men for det Første kommer man, saaledes som den ærede Folkethingsmand for Viborg (Klein) udviklede nærmere igaa, i Strid med praktiske Hensyn af stor Betydning, man kommer i Strid med praktiske Fordringer, som man maa betænke sig to Gange paa at tilføjesætte, idet man nemlig saa maa gøre den Fordring, at baade Vidner og Parter og Synsmænd skulle nok engang underkaste sig den Ulempe at maatte rejse til det Sted, hvor Retssforhandlingen foregaa, og underkaste sig paany Afhørelse, og naar man, som Tilfældet nu har været i Proceskommissionen, først har udstaaet en lang Kamp for at komme saa vidt, at man vilde finde sig i at lade Folk rejse udenfor deres Jurisdiktion 16—18 Mil paa Jernbane til Landsretten, og man veed, hvor mange Betænkeligheder praktisk kyndige Folk havde ved at stride til denne Udvikelse af Vidnepligten, der ikke blot repræsenterer Uleilighed og Møje for Parterne og Vidnerne, men ogsaa Bekostning, saa skal man betænke sig nok en Gang paa at udstrække denne Pligt endnu videre ved at sige, at de endog skulle møde for Høiesteret, som kun holdes paa eet Sted i hele Landet, endnu en Gang i samme Sag og med endnu større Udgifter og større Tidspilde og Forhaling for Sagen, fordi de skal rejse en forholdsvis længere Vej. Men foruden denne fra praktiske Hensigtsmæssigheds-hensyn hentede Betragtning, der igaa blev saa udførlig udmalet af den ærede Folkethingsmand for Viborg (Klein), at jeg ikke behøver at drøle derved, er der en anden Betragtning, som jeg ved Siden deraf skal fremhæve, og det er, at denne Fremgangsmaade vil være aldeles dræbende for Landsretsproceduren. En Procedure, der har den Egenstøb, at den, saasnart Sagen bliver appelleret til Høiesteret, bliver kasseret og kan kastes i Papirskurven, vil ingenlunde blive drevet med den Sær og Omhyggelighed, som er nødvendig, for at den virkelig skal betyde Noget, og det vil igjen falde tilbage paa Publikum, som vil blive henvist til næsten altid at spørge alle Processer først for Hvor i Høiesteret. Dette er de Indvendinger, som kunne gjøres gjældende imod denne Opfattelse. Jeg tror nu egentlig heller ikke, at det i Grunden har været den ærede dissentierende Votums Forsatters Mening, thi havde det været Tilfældet, vilde han have været ganske uberettiget til at støtte sig paa det Argument, at Proceskommissionens Udcast indfører Noget, man ellers intetsteds kjen-